

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

IV. Gallica statuta de usura explicantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

...Diana part. 3. tract. 5. refol. 75. Leotardus
...nom. 4. Pro hac sententia citari possunt illi
...qui, praeter jam citatos, approbavit contra-
...pacito retrovendendi & retroemendi, ut
...natur cap. 9. qui citat Alexandr. & Im-
...paria fort. inquit, contrahentium jura : item
...tract. de retract. conventionali, Gloss. 2.
...Azor part. 3. lib. 8. cap. 12. Joannes
...Lopus citatus a Leotardo num. 5. Cajetan. in
...Toler. lib. 5. cap. 45. ubi citat Sotum;
...modul. lib. 3. tract. 5. cap. 3. dub. 9. Re-
...part. 2. lib. 10. quest. 8. licet quest. 7.
...Sylvester v. usura 2. quest. 19.
...de retract. quest. 20. Gordon. Theolog.
...lib. 4. quest. 7. dub. 3. Amicus tom. 5. disput. 32.
...Tullenc. tom. 2. lib. 7. cap. 20. dub. 24.
...quest. 2. punct. 7. §. 1. num. 11. Tanner.
...citatus a Leotardo num. 5. Achar.
...citatus a Leotardo num. 5. q. 78. art. 4. dub. 2. vult, hoc
...modum esse licitum, modo pretium iustum sit (pluris
...cum obligatione redimendi; &
...obligatione revendi; & non obli-
...sed res ipsa, super qua con-
...ex Orellana & communi Thomi-
...in sum. part. 2. tract. 8.
...Hinc nonnulli reprehendunt Covar-
...consequenter damnet hoc
...quod tamen approbat
...Gregorius Valentia su-
...sententiam, qua census ut-
...seclusa lege
...a multis Theologis fuisse approbatam
...congregatione, cui ipse interfuit. Non-
...Leotardus, verio-
...esse dixerunt; denique Lay-
...cap. 18. testatur in Germania pas-
...ad usum reduci, quis
...denique Lay-
...in re praefertim morali, pro qua, se-
...us prudentum & probon-
...multum facit.
...quod potissimum contra praedictam
...Bulla scilicet Pii V. edita an.
...quod census utrimque redimibilem prohi-
...qui rem hanc,
...ex principis naturalibus &
...nonnullis respon-
...hujus
...in Germania, Gal-
...ibi non fuisse promulgatam,
...aut curare supe-
...ac demum non esse
...ut haec Bulla, quae tot
...requisitas conditiones
...ante
...in alius provinciis
...inquit, gravissima incom-
...Gibalin. lib. 4. cap. 6. art. 20. n. 9. as-
...esse Doctorem sentum, Gut-
...Philipppum II. in co-
...Bullam
...Navar.
...ubi docet, huiusmodi decre-
...obligationem receptam non fuisse, minimè obli-
...in concil. 5. de constit. & in manna.
...var. cap. 16. n. 6. idem
...Nattam consil. 498. num. 20. ex
...Alexand. Sotus de just. lib. 1.
...lib. 1. cap. 44. n. 1. Gude-

lin. de jur. novissim. lib. 5. cap. 2. num. 40. item lib. 3.
cap. 3. num. 50. Frederic. Martin. de jur. cens. cap. 4.
num. 74. Cancer. variar. refol. part. 2. cap. 1. num. 275.
Thesaur. decis. 154. Gratian. discept. cap. 587. num. 13.
& 14. Felician. lib. 1. cap. 9. num. 2. Azor part. 3. lib. 10.
cap. 19. num. 7. Reginal. lib. 25. cap. 31. num. 444. Ca-
nisius de usur. cap. 10. num. 8. Binsfeld. in cap. in civita-
te concl. 2. Bugnon de leg. abrog. lib. 6. cap. 69. Carol.
Loys de re dit. lib. 1. cap. 9. num. 2. Malderus tract. 5.
cap. 5. dub. 6. Zerola in prax. Episc. v. contractus cens.
Emmanuel Roderic. in explicat. dict. constit. Bonacin.
de contract. disp. 3. quest. 4. punct. 10. num. 4. Fontanel.
de pact. nupt. claus. 4. gloss. 16. part. 1. num. 3. & 5.
Leotardus fusc. quest. 44. per totam, ubi citat Salaz.
Surdum, Philiar. Honded. Molin. Lælium Zech.
& alios quibus addi possunt Castr. Pal. disp. 6. punct.
15 num. 6. Delugo disp. 27. sect. 4. num. 61. ubi citat
Serrarium, Sâ, Mirand. Medin. Conrad Dian. adde
Suar. passim de legibus, Layman lib. 3. tract. 4. cap. 18.
Busenbaum lib. 3. tract. 5. cap. 3. dub. 9. num. 7. & alios
fere omnes; sed huic responsioni mihi standum
non est, qui rem hanc seclusa omni lege positiva,
discutio.

Nec obstat, census utrimque redimibilem in
praedicta Bulla usurarium dici, nam idem est, ac prae-
sumi usurarium; cum enim sanctissimus Pontifex in
hac Bulla, formam censibus praescribat; & prohibeat
census utrimque redimibilem & irredimibilem, li-
cet hunc ultimum, praeter Authores supra citatos,
seclusa lege prohibente, reliqui fere omnes appro-
bent, vult, transgressores hujus legis pro usurariis
haberi, usurarios praesumi, & in poenas usurariorum
incurrere: Hinc facile deducitur, duplicem usuram
esse, alteram de jure divino & naturali, alteram de
jure positivo & humano: Judicavit sanctissimus
Pontifex, aliquid periculi huiusmodi pactis inesse,
hisque usuram & mutuum palliatum facile praetexti,
ac proinde huiusmodi pacta prohibuit; hinc si quis
illa ineat, in iis saltem provinciis, in quibus vigent
praedictae leges, usurarium pactum inire censetur,
usura scilicet de jure Ecclesiastico, & pactum illud
usurarium praesumitur, & jure quidem; nam cum
illud Pontifex prohibeat ob periculum usurae, quis-
quis illud inire, censetur velle illud periculum, atque
adeo usuram ipsam & mutuum palliatum; ita prae-
dicti auctores, sed nihil ad me, qui praecisa lege pro-
hibente, quaestionem istam proposui.

§. IV.

Gallica statuta de usura explicantur.

Primus, ni fallor, Philippus Pulcher ann. 1317.
lege lata, omne genus usurae prohibuit: deinde
Ludovicus XII. lucrum ex data pecunia percipere
vetuit; denique art. 202. Statutorum Blesensium,
his verbis haec leges renovatae fuerunt: Prohibemus
universis, ne usuras ullas exerceant, aut ex mutua-
ta pecunia lucrum exigant, etiam praetextu commer-
cii, seu per se, seu per alios; idque sub poena multa
honoraria & pecuniaria, necnon exilii, prima vice: se-
cunda vero, capitis & omnium bonorum privationis; hujus
statuti verba adeo clara sunt, ut praedictum lucrum,
sine peccato, nullo modo exigi posse videatur: est
tamen multiplex statuti explicandi ratio, ita ut citra
illius violationem, lucrum ex pecunia percipi possit:
remigitur sic explico, ut ea, quae à me dicentur, cen-
suræ ac iudicio Doctorum ultro subiecta esse velim:
primum censent Theologi quidam, haec statuta esse
leges

leges merè pœnales, præsertim cum pœnas extraordinarias importent, ac proinde sine peccato violari posse hinc sententiæ non subscribo, præsertim quatenus ejusmodi leges prohibent contractus verè usurarios, vel alia quævis crimina, v. g. blasphemiam, tunc enim non sunt merè pœnales.

Quidam alii Theologi judicant, de obligatione, quam aliqua lex affert, ex fine, quem legislator sibi proposuit in lege illa condenda; si enim hic finis esset in quibusdam speciebus casuum, sub eodem genere prohibito contentis, species illæ hac lege comprehensæ non censentur: exempli gratia, dato quod censuræ latæ contra simoniacos, veram dumtaxat simoniam petant, non cadunt in eos, qui simoniam juris tantum Ecclesiastici, quæ vera simonia non est, incurrunt; dixi supra, dato quod, cum in exemplis non requiratur veritas; nempe satis scio, simoniam Ecclesiastici juris, suis censuris subiacere, ut constat ex Bullis Pii IV. & Pii V. contra confidentarios, & extravag. cum de restabile, in qua illi omnes excommunicantur, qui quomodolibet, dando, vel recipiendo, simoniam commiserint: iidem Theologi docent, cessante fine legis, in quibusdam casibus particularibus speciei prohibiti, admittentes ejusmodi casus eximi à culpa; vide sis Sor. lib. 10. de just. Carb. Suar. Sayr. integris voluminibus, Navarr. cap. 23. num. 49. Manuel. Tolet. de 7 peccat. cap. 18. 19. 20. Molin. disp. 208. qui hanc controversiam discutunt, de qua hic non est disputandi locus; porro cessante fine legis in casu particulari, non cessare propterea obligationem, communis opinio, cui adhæreo, docet: vide Dian. p. 1. tract. 10. resol. 28. ubi pro illa citat 31. Authores, & præ cæteris Suar. Vasq. Sanch. Coninck Sor. Covar. Bonacin. &c. alia minus communis docet, cessare; pro qua ibidem Dian. citat Henriquez, Comitol. Granad. Sâ, Mexia, Navar. Abbat. Megala, Sosa, & sequitur ipse Dian. parr. 5. tract. 14. resol. 96. adde Hurtad. Mendoza in 2. 2. tom. 1. disp. 74. sect. 3. §. 26. Tamburin. lib. 2. cap. 1. §. 7. num. 40. Quidquid sit de uno casu particulari, certum est, & nemo negat, totam speciem lege non comprehendi, ad quam finis legis non pertinet.

His positis, dico Reges Christianissimos id unum spectasse, prohibendo lucrum ex pecunia, ut prohiberent usuram juri naturali & canonico repugnantem, ex qua, subditorum ruina ortum ducit, cum Reipublicæ detrimento; non fuit igitur Regum is animus atque consilium, ut subditis, quocumque in casu, gratuitam pecuniæ traditionem imperarent, sed illam tantum, quæ propriè loquendo dicitur mutuum, quo mutui nomine vulgò pecunia significatur, credita maximè ad impensas sustinendæ vitæ, vel dignitatis legitime comparatæ necessarias: quidam Theologi & Canonistæ, ut Gregorius Tholosanus, lib. 22. cap. 3. obligationem gratuiti mutui sic interpretantur, ut nihil lucri supra sortem exigere liceat, cum pecunia creditur egenti, ut viram, aut statum sustineat: ac proinde ex horum Doctorum opinione, in hujusmodi casibus, si aliquid supra sortem exigatur, peccabitur contra jus naturale, legesque regias juris naturalis interpretes; si verò lucrum illud justis aliis titulis exigitur quàm mutui, probabilissimum est, iis statutis, id non prohiberi, quod per sacros Canones licet, & Reipublicæ utile est; sic Tutores & curatores per Senatusconsultum pupillorum ex pecunia, lucrum facere debent, justis scilicet titulis, imò Sebusiani anno 1642. cum ad Regium consilium retulissent, nec commercium vigere, nec

solvi posse vestigialia, nisi liceret lucrum facere ex pecunia, citra census perpetui contractum, diplomatum regium obtinuerunt, 29. Martii datum, in quo, postularis annuit: denique Parlamentum Tholosanum hujusmodi lucra non damnat; quis ergo dicat juri naturali esse contraria, modò scilicet veri ratio absit? quis dicat, Magistratus de subditi bonis & fortunis, sine ulla necessitate, contra jus naturæ statuere? quis vel hoc in animum inducat, ut sibi persuadeat?

Et verò, nemo dicat, debitorum bona, seu lucrum ex pecunia perceptum à Principibus, auctoritate publica, pupillis attribui; nempe citra penam, & necessitatem publicam, Principes ea potestate non pollent: mirum quantum hæc aliæque hujusmodi exempla Theologos torqueant; respondent aliqui pupillos, ubi ad ætatem pervenerint, teneri ad restitutionem lucri percepti: alii hoc onus imponunt miseris tutoribus; alii dicunt, Tutores ad id tenentur dumtaxat, ut pupillos suos moneant; alii dicunt, lucrum illud auctoritate Principis illis attribui, tanta Doctorum discordia, vix crediderim, ceterum quidpiam inesse: præterea Magistratus etiam mercatores damnant, si aliquid supra sortem exigant, licet legitimum titulum habeant, scilicet lucrum cessantis; unde, ni fallor, perpicuum fit, prædicta lucra eò dumtaxat spectare: 1. ut modi præfati percipiendi lucrum absolute quidem non prohibeantur, detrahantur auctoritate publica, postquam Magistratus rem discussit, censuræque, nullum usura vitium inesse. 2. eisdem modis juri naturali non repugnare cum à Magistratibus adeò facile permittitur. 3. mentem Principum esse, ut Judices hujusmodi contractibus invigilent, ne usuræ labor sumptus; unde si quid lucri percipiatur, auctoritate revocata, inconsulto iudice, usura ut plurimum præsumitur.

Has conclusiones probabilissimas conjecimus: nempe vix ante Philippi Pulchri temporis legimus, statutis regis prohibitum fuisse, ne quid supra sortem percipiatur; nec ullos habemus Canones, quibus personis laicis hoc ipsum vetitum sit, ante Pontificatum Alexandri III. qui 120. annis ante Philippum fuit; in quo sane convenerunt Canonistæ, qui scripserunt in tit. de usuris: his enim legibus, tum Ecclesiasticis, tum civilibus occasionem dederant, quidam Christiani, qui Judaicam rationem varias palliationes excogitaverant, ne vitulæ esset aperta, multarentur: ut igitur hujusmodi usuræ palliatis removerent Superiores, prohibuerunt omne lucrum ex pecunia auctoritate privata perceptum; hic est finis, opinor, legum contra prædicta lucra latarum; v. g. Alexander III. cap. 2. de agros, prohibet laicis, ne credita pecunia iis, qui habent agros, aliquid lucri caperent ex fructibus agrorum, sed non est absoluta prohibitio, saltem quo ad forum conscientiæ; ibi enim tantum prohibet, ne ex agros oppigneratis, mutuatores fructus tanquam usuræ colligant, scilicet v. contractus pignoratitii, qui tunc fructus percepti in sortem computari debent, non tamen prohibet, ne vi census, lucrum percipiantur, vel annua pensio in prædictis agris & fructibus constituta: nec est, quod aliqui alios Canones antiquiores adducant, quibus sanè nihil prohibetur, nisi usura juri naturali repugnans; si quem jura scire, consulat Anton. Augustinum lib. 3. tit. 6. favebiturque, nullum ex Conciliis ibi citatis dammare modos percipiendi lucrum ex se licitos, omnia prohibere usuram contra naturæ jus & divinum, solum